

Asia: VN/20350/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen vaikutukset elinkeinonäkökulmasta

Hallitusohjelmassa on sovittu useista alkoholikauppaa koskevien markkinoiden avaamiseen ja kilpailun lisäämiseen liittyvistä lainsäädäntömuutoksista. Elinkeinonäkökulmasta on myönteistä, että lainsäädäntöä kehitetään markkinoita avaavaan suuntaan. Helsingin kaupunki on kommentoinut kaikkia hallituskaudella esitettyjä alkoholilain muutoksia.

Helsinki kannattaa pientuottajien ulosmyyntioikeuden laajentamista. Uudistus vahvistaa kotimaisten valmistajien kilpailukykyä, kannattavuutta ja investointihalukkuutta. Myönteisiä yritysvaikutuksia rajoittaa kuitenkin se, että lakiesitykseen - kuten yleensä alkoholipolitiikkaan - sisältyy myös markkinaa rajoittavia elementtejä.

Helsinki on Suomen suurin yritys- ja innovaatioympäristö, jossa toimii kymmeniä pienpanimoja, tislaamoja ja muita juomavalmistajia. Valmistuspaikalta tapahtuva myynti on näille toimijoille keskeinen osa asiakaskokemusta ja brändinrakennusta, mutta myös korkean katteen myyntikanava.

Ulosmyyntioikeuden laajentaminen nykyisin Alkon yksinoikeuden piiriin kuuluviin tuotteisiin on elinkeinonäkökulmasta perusteltua, sillä muutos kasvattaa yritysten tuotteiden ulosmyyntiä ja yritysten kassavirtaa ja edistää siten yritysten kasvua. Esitys on erityisen merkittävä pientislaamoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta myydä valmistamiaan väkeviä alkoholijuomia suoraan kuluttajille valmistuspaikalta.

Kaupunkialueilla toimivien pientuottajien tuotanto on usein innovatiivista ja kytkeytyy vahvasti palvelu-, matkailu- ja tapahtumaliiketoimintaan. Valmistuspaikkoihin kytkeytyvän ulosmyynnin laajentaminen tukee vierailu- ja palvelukonseptien kehittämistä ja siten myös parantaa mahdollisuuksia matkailun ja elämystalouden kehittämiseen.

Lakiesityksessä on myös elementtejä, joilla pyritään vähentämään pientuottajien hallinnollista taakkaa. Tilaviiniä ja käsityöläisolutta koskevista erillisistä määritelmistä luovuttaisiin ja tilalle ehdotetaan yhtä yhtenäistä pientuottajapoikkeusta vahvempien alkoholijuomien ulosmyyntiin (valmistuspaikalta tapahtuvaan käymisteitse valmistettujen enemmän kuin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien ja muulla tavoin valmistettujen enemmän kuin 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien).

Muutokset selkeyttävät sääntelyä ja vähentävät yritysten hallinnollista taakkaa varsinkin, mikäli pientuottaja kehittää useita tuoteryhmiä ja palvelukonsepteja rinnakkain. Periaatteellisesti tärkeä on myös, että esityksellä mahdollistetaan rypäleestä valmistettujen viinien myynti suomalaisilta valmistuspaikoilta. Viiniksi kutsuminen edellyttää kuitenkin, että EU hyväksyy Suomen viinintuottajamaaksi.

Ehdotetut täsmennykset lakiin

Lakiesityksen markkinaa rajoittavat elementit ovat lähtökohtaisesti mitoitettu suojaamaan Alkon monopoliasemaa. Helsinki esittää, että uudistuksen yritysvaikutuksia seurataan tarkastelemalla sekä uudistusvaiheessa että lain voimaantulon jälkeen sellaisten määrällisten rajoitteiden toimivuutta, joilla voi olla vaikutusta yritysten kasvuun. Lakiesityksessä tällaisia ovat vuosituotantoon ja ulosmyyntiin liittyvät raja-arvot (vuosituotanto 100 000 litraa puhdasta alkoholia, ulosmyynti valmistuspaikalta 25 000 litraa puhdasta alkoholia), yhden myyntipisteen rajoitus sekä vahvojen tuotteiden kotiinkuljetuksen kieltö pientuottajilta. Elinkeinonäkökulmasta on tärkeää, että sääntely ei estä yritysten laajentumista.

Erityisesti vuosituotantoraja ja vuosittainen ulosmyyntiraja voivat muodostua kasvun kynnykseksi menestyville ja nopeasti kehittyville pientuottajille. Helsinki ehdottaa, että lakiin kirjataan seurantauseke ja myyntikaton ja yhden myyntipisteen rajoitusta korjataan ainakin, jos kasvun esteet osoittautuvat merkittäviksi. Lisäksi samalla voi olla tarpeen tarkastella pientuottajien rajoitetun kotiinkuljetuksen sallimista, mikäli ulkomainen etämyynti laajenee ja kotimaiset jäävät ulkomaisia toimijoita heikompaan asemaan.

Uudistuksen onnistumiseen vaikuttaa olennaisesti myös lupakäytäntöjen toimivuus. Aluehallintouudistuksella perustettu Lupa- ja valvontavirasto on juuri aloittanut toimintansa. Elinkeinonäkökulmasta on tärkeää, että valmistukseen ja vähittäismyyntiin liittyvät lupakäytännöt ovat digitaalisia, yhdenmukaisia ja nopeita ja että käsittelyaikoja seurataan.

Esityksen vaikutukset sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta

Esitetty muutos koskee pientuottajia eikä esityksillä tämän vuoksi katsota olevan merkittävää vaikutusta alkoholin kulutuksen kasvuun. Näin ollen esityksellä ei nähdä merkittäviä vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalveluihin.

lhatsu Jan
Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus